

Virtuální hospitace – Výchova k občanství: Práva dítěte

Autoevaluace

Vyučující: Mgr. Blanka Pravdová

Výuka tématu práva dítěte probíhala v rámci předmětu občanská výchova a svět práce, který je na naší škole vyučován v 2. ročníku šestiletého studia. Obsah toto předmětu čerpá ze dvou vzdělávacích oborů – Výchova k občanství a Člověk a svět práce, současně jsou do něj integrovány některé body průřezových témat Výchova demokratického občana a Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech.

Tento předmět se podílí na formování postojů žáků, připravuje je na převzetí sociálních rolí, rozvíjí schopnost odpovědně jednat, vytváří a upevňuje mravní vědomí žáků. V rámci tohoto předmětu jsou žáci seznamováni se státoprávní problematikou a lidskými právy. Nedílnou součástí je tematika mezinárodních vztahů, globalizace a jejích možných konkrétních dopadů na náš život.

Ve výuce se žáci seznamují rovněž s problematikou pracovního trhu a pracovních příležitostí. Žáci jsou seznamováni s možnostmi, které jim nabízí regionální trh práce a získávají praktické dovednosti, které jim umožňují samostatně se prezentovat.

Cíl hodiny

Při přípravě hodiny jsem formulovala dva **základní cíle**: *žák porozumí textu Úmluvy o právech dítěte a dokáže v něm vyhledat konkrétní informace; žák aplikuje informace nalezené v textu na konkrétní životní situace dětí z různých koutů světa i ČR, svá tvrzení vysvětlí a podloží argumenty.* Současně jsem před natáčením virtuální hospitace vyjádřila svůj záměr působit na žáky i po stránce výchovné.

Že se nám tyto cíle podařilo naplnit, mě přesvědčil nejen průběh hodiny, ale i vlastní hodnocení žáků (viz bod Hodnocení a sebehodnocení žáků).

Metody a formy práce

Zvolené činnosti a metody práce jsem volila tak, aby měli příležitost pracovat (a prožít pocit z dobře odvedené práce) všichni žáci.

Snažila jsem se činnosti střídat (čtení, zápis do pracovního listu, vyhledávání informací v textu, diskuse ve dvojicích, dialog s učitelem, vyhledávání na PC, prezentace vlastního názoru) mimo jiné i proto, že se jednalo o šestou vyučovací hodinu – navíc v pátek.

Časové rozvržení aktivit, návaznost

Připravila jsem práce více (postupuji tak i při přípravě jiných vyučovacích hodin). V průběhu výuky se rozhoduji (podle toho, jak žáci komunikují, jak připravené činnosti zvládají apod.), které aktivity využiji v dalších hodinách.

Jsem přesvědčena, že právě ve výchovných předmětech je účelné pozměnit průběh hodiny v závislosti na tom, jak žáci reagují, jakým způsobem je téma osloví. Kdyby hodina nebyla natáčena (a já neměla potřebu držet se přípravy), pravděpodobně bych dala žákům možnost více se rozprávět a u některých úkolů bychom setrvali déle.

Hodina z pohledu žáků

Ze záznamu je patrné, že žáci jsou na způsob práce, jenž byl prezentován při virtuální hospitaci, zvyklí. Často komunikují ve dvojicích, jsou zvyklí „doptávat“ se na to, čemu neporozuměli, ujišťovat se, že mohou použít vlastní způsob řešení, vyjadřovat se před třídou, zdůvodňovat svá tvrzení.

Můj předpoklad, že i po čtyřech dnech budou schopni přemýšlet o dokumentu *Děti ze stanice Leningradská*, se potvrdil. Když jsme hodinu končili, řekla jsem, že jsme odvedli velký kus práce. Někteří žáci verbálně, jiní neverbálně dávali najevo souhlas.

Bylo vidět, že třída měla z hodiny dobrý pocit. Další postřehy žáků jsou vypsány v bodu Hodnocení a sebehodnocení žáků.

Vzájemná interakce zúčastněných

Žáci byli v hodině hodně zaměstnáni a soustředili se na výsledky svého úsilí, což způsobilo, že nám zbylo málo prostoru na hodnocení práce spolužáků. Snažila jsem se žáky povzbuzovat, být nápomocná těm, kteří si nevěděli rady, pochválit ty, kteří svůj úkol zvládli. Zaměřovala jsem se na žáky, u nichž jsem předpokládala, že by mohli mít problém s porozuměním zadání.

Jeden z žáků zadržává v řeči. Přesto se mu podařilo sdělit svůj názor zřetelně, dokonce s menšími problémy než jindy. Všimli si toho i ostatní žáci a v další hodině jeho výkon ocenili. Ve třídě jsou žáci s poruchami učení, kteří vyžadují pomalejší tempo práce, i žáci talentovaní, jejichž pracovní tempo je vysoké. Snažím se zadávat úkoly takovým způsobem (rozsah zadání, množství úkolů, metoda práce), aby se ani jedna skupina nenudila a možnost získat pozitivní zpětnou vazbu měli všichni.

Překvapilo mě, že moje komunikace se žáky působila stroze, málo přívětivě. Hodiny předmětu občanská výchova a svět práce probíhají v této třídě vždy v uvolněné a příjemné atmosféře – což ze záznamu není příliš patrné. Přítomnost kamer ve výuce ovlivnila spontánnost verbálního i neverbálního projevu – mého i žáků.

Vyjadřování učitele a žáků

Žáci se vyjadřovali adekvátně svému věku a komunikační situaci, záměrně jsem neopravovala nedostatky (ostravská vazba *kvůli toho* apod.), korekce by působily rušivě.

Při sledování záznamu jsem si všimla, že jsem se několikrát zmínila o dětech z dokumentu jako o bezdomovcích žijících na *vlakovém* nádraží, což je věcný nedostatek – ve skutečnosti se jedná o stanici metra.

Domnívám se, že mé vyjadřování bylo bez zásadních nedostatků, i když určitá míra napětí způsobila, že jsem opakovaně použila výrazy nespisovné či **jsem byla zbytečně mnohomluvná**. Často jsem znovu sdělovala, shrnovala to, co řekli žáci – nebyla jsem si jistá, zda jejich promluvy budou dostatečně zřetelné.

Ze stejného důvodu (soustředění na více činností, napětí) jsem na naprosto banální otázku hledala složitě odpověď. Má kreativita byla v té chvíli evidentně na nule.

Hodnocení a sebehodnocení žáků

Hodnocení a sebehodnocení žáků bylo součástí pracovního listu a žáci jej v závěru hodiny dostali za domácí úkol. V následující hodině jsem pracovní listy vybrala, abych získala zpětnou vazbu. Žáci doplnili nedokončené věty následujícím způsobem:

V posledních dvou hodinách předmětu občanská výchova a svět práce
jsem se dozvěděl(a)/naučil(a)

- věci, ke kterým bych se normálně nedostal
- co znamená zkratka UNICEF
- hodně o právech dítěte
- o svých právech a jak je využívat, abych nebyla diskriminována
- základní informace o lidských právech

jsem pochopil(a)/si uvědomil(a)

- že se děti mají hůř než my a problémy, které máme my, jsou nic
- jak jsou některé děti diskriminovány a znevýhodňovány
- své místo
- svoje práva, a že jsem ráda za svou rodinu, že nežiju na ulici
- že všichni mají právo žít
- že jiné děti žijí v krutých podmínkách
- že bych si měl více vážit věcí, které mi přijdou jednoznačné
- že jsem nejšťastnější dítě na světě
- že jsou práva dětí porušována
- že na světě žijí lidé, kteří se mají diametrálně rozdílně (oproti mně)
- že hrůzy, které mohou lidé zažívat, jsou horší, než jsem si myslel
- že se mohu ohánět svými právy
- že jsem šťastné dítě

se mi povedlo/dařilo

- práce ve dvojicích, zjišťování informací
- orientovat se v textu
- pracovat ve skupince
- získat hodně informací
- společná práce
- pochopit Úmluvu o právech dítěte
- pochopit situaci jiných dětí
- vypracovat pracovní list
- uvědomit si, jak se mám dobře
- nezesměšnit se před kamerou

Jedna ze žákyň se rozepsala obšírněji, pro zajímavost uvádím i její hodnocení.

Dívali jsme se na dokument *Děti ze stanice Leningradská*, který mi hodně otevřel oči o sociální situaci v Rusku. Dále jsme se věnovali právům dítěte, které byly ustanoveny shromážděním OSN., a ještě jsme si říkali, která práva byla porušena u dětí z dokumentu.

Pochopila jsem to, že já s ostatními dětmi v okolí bereme tato základní práva jako samozřejmost, což bohužel děti v rozvojových zemích nebo zemích se špatnou sociální sítí nemohou.

Rozhodně se změnil můj pohled na megalomanské akce, které se konají za obrovské množství peněz, a přitom v rozvojových zemích děti umírají hlady. Na druhou stranu se mi tyto dvě hodiny moc líbily a nejlepší na nich byla práce ve skupinkách, která se nám s Terkou docela povedla.